

Zágon István: Kamasz

Egyike a legrejtelmesebb teremtményeknek e földön.

Természetrajzilag a gerincesek rendjébe és a férfiak családjába tartozik, de gerincesnek még elég gerinetelen, és valljuk be őszintén, hogy tiszta lelkiismerettel egyelőre még férfinak sem nevezhető.

Testalkatának tulnyomó részét kezei és lábai alkotják.

Kezei helyenként vörösek, helyenként tintásak és valószínűtlen nagyságban himbálódznak két vékony rúdon, amelyek átlag tiz-tizenöt centiméterrel hosszabbak, mint kabátjának ujjai.

Lábain cipőt visel, amelyeknek száma karácsonykor harminchatos, husvétkor negyvenegyes.

E kezekkel és lábakkal a legesodálatosabb dolgokat műveli. Pillanatok alatt le tud sodorni a helyéről egy drága herendi vázát, és közben egy utba eső kutya farkára lép.

Haját elválasztani lehetetlen, kopaszra nyírni nem engedi.

Nyaka első pillantásra több méter hosszúnak látszik - lehet, hogy azért, mert egy óriási ádámcsutka szeladgál rajta fel s alá.

Fülei szintén igen titokzatos berendezésűek. Mindent meghall velük, ami nem rá tartozik, de ha neki mondanak valamit, arról fogalma sincs.

Homlokán kalapot nem tűr, pattanást igen.

Szemében a világot most felismerő lángész fénye é, kivéve azokat a pillanatokot, amidőn elábrándozik, ilyenkor ugyanis olyan a tekintete, mint egy haldokló birkáé.

Mindenevő. Mindent megeszik, és amikor az ember azt hinné, hogy már mindent megevett, akkor még kér egy darab vajjas kenyeret, szalonnával.

Ruházatában a legnagyobb zavarok uralkodnak.

Hosszú nadrágot nem lehet ráadni, mert olyan benne, mint egy törpe, de rövidet sem lehet, mert olyan benne, mint egy óriás. Ehhez képest ugynevezett térdnadrágot visel, amely se nem rövid, se nem hosszú, hanem a térd alatt csukódik. Ha csukják. De rendszerint elfelejtik becsukni, csak úgy lötyög. Zsebkendője nincs. Óráját a karján viseli, sajnos, rendszerint az uszodában is.

Ingének tisztasága ugyszólván csak pillanatokig tart. Nyaka nyitott, kivéve vasárnap, amikor apjától örökölt nyakkendőt visel, vagy a jobb oldalon, vagy a balon, középen soha.

Hangja igen sikerült átmenet egy repedt fazék kongása és egy hirtelen lefékezett autó csikorgása között. Az iskolában hallott viccet ebédnél dörgő basszushangon meséli el, aztán nevetni kezd, olyan vékonyan, mint a Remete Csengettyűje, közben hátraveti magát a széken, amelynek támlája habozás nélkül eltörik. Lelkiélete kifürkészhetetlen. Szüleivel szemben úgy viselkedik, mint néhai Ohnet György Vasgyárosa, aki szerette hitvesét, de megtörte.

Felsőbb hatóságaival szemben elnyomott forradalmár, de ha kisöccse nem fogad szót neki azonnal, akkor dagadtra veri. Majdnem olyan dagadtra, mint azokat az idegen kamaszokat, akik kisöccséhez egy ujjal is hozzáérni merészkednek. A fájdalmat férfias keménységgel tűri, de mérgében úgy bög, mint a záporosó. A nőket még lenézi, de már nézi őket.

Megismerkedni nem igen kíván velük, legfeljebb a tánciskolában, ahol ronggyá tapossa a cipőjüket, és aztán, két tánc között, hosszabb értekezést tart nekik a repülés fejlődéséről, néhány ősalatról és a legutóbbi olimpiász magyar eredményeiről, majd hazamegy, és úgy érzi, hogy vagy ez a lány lesz a felesége, vagy senki.

Egészében és lényegében olyan suta, szentelen és kiállhatatlan, hogy az ember folyton pofozni tudná, de nem tudja, mert közben olyan kedves, megható és tiszta, hogy aki ránéz, sirni szeretne.

Egyszóval és röviden: kamasz.

Zágon István: A kicsi

Mondjuk, hogy van a családban két gyermek. Két fiú. A nagy meg a kicsi.

Akkor a nagy mindig nagyobb lesz, de a kicsi mindig az marad, aki volt. A kicsi. És ugyanez marad a családi rangja, helyzete és -hogyan mondjam- a jogköre is. Telhet és mulhat az idő, jöhet az esztendőök hosszú sora, bölcsőtől az egyetemig - hiába minden. A nagy a nagy, és a kicsi a kicsi.

Jöhet az első hosszú nadrág - a kicsi: a kicsi.

Jöhet a kacintás a lányok és hasonló minőségűek felé, jöhet a vastag hang és vékony szillettű pengé, gavallérpiros nyakkendő és ijesztő méreteket öltő fűzőcipő - nincs menekvés. A cipő bármilyen nagy is - aki viseli, az mégis csak a kicsi.

És marad minden úgy, ahogy volt.

A nagyé minden elismerés, büszkeség, tisztelet - a kicsié minden elnézés, szeretet, dédelgetés. Elméletileg. Mert gyakorlatilag-szerény megfigyelésem szerint- még sok minden más is kizárólag, csakis az övé. A kicsié.

Attól a drámai pillanattól kezdve, midőn elsőt rikkantott bele ebbe a csodálatos világba, szinte törvényszerű következetességgel lett az övé minden, ami valaha a nagyé volt. De nem úgy lett az övé, hogy a nagytól elvették, és neki odaadták! Dehogyan! Csak odaadták neki, mert a nagynak már nem kellett.

Igy lett az övé a gyerekkocsi, amit a nagynak vettek, ragyogó rugókkal, vadonatfehér linoleumborítással és a kicsi örökölte nyikorgó kerékekkel, szürkerücskösen.

Örökölte a gumijancsit félszemmel, a kis fehér elefántot lerágott ormánnyal és a vasúti mozdonyt, három kerékkel.

Mackónadrágot, ami kicsi volt neki, cipőt, ami nagy volt, de ezt mondták: annyi baj legyen, majd belenő.

Örökölt képeskönyvet, amiben benne volt a Piroska és a Farkas, de akkorra már a Piroskának bajusza volt, tintaceruzából, és a Farkasnak ki volt égetve mind a két szeme, nagyítóüveggel.

Örökölt kisanadrágot, és a család nagyon csodálkozott, hogy nini, mi az, ezt a nadrágot a nagy egy álló esztendeig hordta, és meg se látszott rajta, de nála, a kicsinél, egy hónap alatt tönkrement.

Örökölt télikabátot kifordítva, hosszú matrózöltözéket rövidre vágva, ingeket felhajtott ujjal és fehér tornatrikót, rejtelmes eredetű kékesárga csikokkal. Elannyira, hogy valahányszor a nagy egy uj holmit kapott, a kicsi mindig azt latolgatta magában: vajon milyen lesz az, mire az övé lesz?

De emellett a sok kézzel fogható anyagi örökség mellett nem kevésbé súlyosan esik a latba az a szellemi örökség sem, amit a kicsi a nagytól átvett.

Latinból azért kapott hármast, mert bizonyára épp úgy tudhatná a latint, mint a bátyja, csak nem tanul, és történelemből azért kapott hármast, mert látszik, hogy tanul, de a történelmet épp úgy nem fogja tudni soha, mint a bátyja se tudta.

Ő kapta vissza mindazokat a pofonokat, amiket a bátyja másnak adott, és ő kapta azokat, is, amiket a bátyja neki adott.

És ez az utóbbi volt ugyszólván az egyetlen, amit a kicsi nem úgy örökölt, hanem első kézből saját használatra kapott.

A köztudat azt tartja: a kisebbik gyerek a család kedvence, ajnározottja, szemefénye és primadonnája.

Hát lehet. De én a magam részéről semmi ilyen sztári jelleget nem vettem észre rajta. Érzésem szerint úgy csetlik-botlik az életben a nagy mellett, mint egy Unnepelt cirkuszi erőművész mellett egy nagyon kedves, nagyon szeretni való kis bohóc.